

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

Уређивачка политика

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ је научни часопис у којем се објављују радови из српске и европске историје уметности и визуелне културе. Обухвата период од раног средњег века до савременог доба, а отворен је и за интердисциплинарне и теоријске текстове из домена визуелних уметности.

Часопис излази од 1965. године, с прекидом од 1995. до 2002. изазваним ратовима и међународним санкцијама у бившој Југославији. Од 2003. часопис поново редовно излази једном годишње.

Часопис издаје Матица српска у Новом Саду и у њему се објављују искључиво оригинални и рецензирани научни радови који нису претходно публиковани. Прихватају се чланци написани на српском (на ћириличном и латиничном писму) и на енглеском језику. Часопис се састоји из две рубрике: у првој рубрици се објављују научни чланци, расправе и прилози, а у другој прикази књига.

Часопис је у режиму отвореног приступа (Open Access journal), а дигитална верзија броја је доступна на интернет страни Матице српске, као и у Дигиталном репозиторијуму Народне библиотеке Србије.

Рукописи се припремају према *Упутству за ауторе* и шаљу секретару часописа.

Одговорност Уредништва

Уредништво часописа на челу са Главним и одговорним уредником разматра пристигле радове и доноси одлуку о томе који ће рукописи бити иницијално прихваћени и послати на рецензирање. Процес рецензирања рукописа подразумева две двоструко анонимне рецензије. Уредништво предузима све разумне мере како би се осигурало да процедура рецензирања рукописа буде у потпуности испоштована. Рецензије рукописа треба да буду тачне и да дају објективни приказ постигнутих резултата. Рецензент је дужан да рецензију пошаље Редакцији најкасније у року од 30 дана након пријема рукописа.

Главни и одговорни уредник спроводи и надгледа тај процес, и на крају доноси одлуку који ће од позитивно оцењених рукописа бити публиковани. У уређивачком раду Уредник се води важећим јавним актима у вези са клеветом, кршењем ауторских права и плагијаризмом. Уредништво задржава право да не објави достављени рукопис ако се утврди да не задовољава стандарде које прописују издавач и Уредништво часописа. Главни уредник ће у разумном року (не дужем од 6 месеци) обавестити аутора о томе да ли је рукопис прихваћен за објављивање.

Уредништво ће избегавати сукоб интереса у погледу рецензирања и прихватања чланака за објављивање. У случају сукоба интереса, ти чланови Уредништва повући ће се из избора рецензената и апстинирати од свих одлука које Уредништво буде донело у вези с тим рукописом.

Уредништво ће примати и оцењивати рукописе објективно и непристрасно, без икаквих расних, етничких, родних, верских, сексуалних или политичких предрасуда.

Пристигли рукописи који не буду прихваћени за објављивање сматрају се поверљивим материјалом и интелектуалном својином аутора. Биће похрањени у бази Матице српске и

нико им неће имати приступ без писмене сагласности аутора. О томе ће водити рачуна чланови Уредништва и секретар часописа.

Редакција прима рукописе најкасније до 1. фебруара за број који излази до краја те године. Након тога се одржава састанак Редакције на којем се одређују рецензенти и започиње процес припреме за објављивање новог броја *Зборника Матице српске за ликовне уметности*.

Одговорност аутора

Обавеза аутора је да преда оригинални рукопис који није раније објављен и који се не налази у процедури за објављивање у неком другом часопису. Непоштовање ове обавезе сматраће се кршењем правила часописа и такав рукопис неће бити узет у разматрање за објављивање. У случају да је достављени рукопис резултат рада на научноистраживачком пројекту или је претходно био усмено излаган на конференцији, све релевантне информације о томе биће наведене у првој фусноти. Рад који је објављен у другом часопису не може се поново штампати у *Зборнику Матице српске за ликовне уметности*.

Одговорност сваког аутора је да осигура да достављени радови буду написани у складу са етичким стандардима. Аутор се мора побринути да сви они који су учествовали у настанку рукописа буду наведени као коаутори, и да им се признају ауторска права. Ако су у процесу припреме и писања рукописа биле ангажоване и друге особе, њихов допринос треба признати у фусноти или одељку Захвалности.

Предајом рукописа аутор потврђује да чланак не садржи неосноване или незаконите изјаве и да не крши права трећих страна. Намерно изношење лажних тврдњи представља кршење етичких стандарда што повлачи за собом забрану аутору да објављује у *Зборнику*, о чему ће одлуку донети чланови Уредништва.

Када аутор открије темељну грешку или нетачност у свом објављеном раду, његова је обавеза да одмах обавести Уредника часописа или издавача и сарађује са Уредником у повлачењу или исправљању рада.

Аутор је искључиво одговоран за садржај свог чланка и мора се побринути да има дозволу свих укључених страна за објављивање података. Аутори који желе да укључе слике, табеле или друге материјале морају да добију дозволу од носиоца ауторских права и да наведу извор. Претпоставља се да сваки материјал који је примљен без таквих доказа потиче од аутора.

Издавач неће бити правно одговоран у случају било каквих захтева за компензацију.

Предајући рукопис, аутори пристају да се придржавају уредничке политике *Зборника Матице српске за ликовне уметности*.

Навођење извора, цитирање и плагијаризам

Аутор је дужан да правилно цитира изворе који су значајно утицали на његово истраживање и његов рукопис. Подаци добијени у приватном разговору или у преписци са трећом страном не смеју се користити без изричите писмене сагласности извора информација.

Плагијат, где неко неовлашћено присваја туђи интелектуални рад, идеје или радове, представља кршење научне етике. Плагијат такође може укључивати кршење закона о ауторским правима, кажњиво правним радњама. Плагијат укључује следеће:

1) Реч по реч, или скоро реч по реч, преписивање или намерно парафразирање делова другог ауторског дела без јасног навођења извора или означавања копираног фрагмента;

2) Копирање једначина, слика или табела са туђег папира без правилног навођења извора и/или без дозволе оригиналног аутора или власника ауторских права.

Сваки папир који показује очигледне знаке плагијата биће аутоматски одбачен.

У случају да се у раду који је часопис већ објавио открије плагијат, он ће бити повучен у складу са процедуром описаном под *Политиком повлачења*.

Сукоб интереса

Аутор је дужан да у раду укаже на финансијски или било који други сукоб интереса који би могли да утичу на изнесене резултате и интерпретације.

Одговорност рецензента

Рецензенти су дужни да благовремено дају писане, компетентне и непристрасне повратне информације о научним заслугама и научној вредности рукописа. Рецензент оцењује рукопис у складу са профилем часописа, научном релевантношћу теме и изнесених информација, примењеним методама, оригиналношћу, стилем презентације и научним апаратом.

Обавеза рецензента је да упозори Уредника на све основане сумње или сазнања о могућим повредама етичких стандарда од стране аутора. Рецензент би требало да препозна релевантна објављена дела која аутор није цитирао у рукопису, да укаже на сличности између рецензираног рукописа и раније објављеног рукописа. Дужност рецензента је такође да упозори Уредника на паралелно слање истог рада у други часопис, ако има таква сазнања. Рецензент не сме бити у сукобу интереса у погледу истраживања, аутора или извора финансирања истраживања. Ако постоје такав сукоб, рецензент их мора без одлагања пријавити Уреднику и повући се са места рецензента.

Рецензирање рукописа је на добровољној основи, па предложени рецензент има право да одустане од рецензирања неког рукописа ако установи да неће моћи савесно да обави тај посао (на пример, ако утврди да рад излази изван његових компетенција). У том случају дужан је да писмено обавести Уредника о одустајању од рецензирања, а Уредник ће у договору са члановима Уредништва предложити новог рецензента.

Сваки рукопис примљен на рецензију мора се третирати као поверљиви документ. Рецензент не сме да користи податке, нова сазнања или било које друге елементе објављене у рукопису за личну корист и без изричите писане сагласности аутора. Рецензије морају бити објективне, непристрасне и аргументоване. Било каква лична критика аутора је неприкладна и рецензент треба од ње да се уздржи.

Процедура рецензирања рукописа

Сваки рукопис пре објављивања у *Зборнику Матице српске за ликовне уметности* пролази кроз процедуру рецензирања. Сврха рецензирања је да помогне Уредништву у доношењу одлука у вези са приспелим рукописима, као и да допринесе одржавању високог квалитета часописа. Процес рецензирања је користан и за аутора јер уредник у одговарајућој форми обавештава аутора о рецензентским сугестијама и критикама, што омогућава аутору да подигне квалитет свог рада.

Часопис користи двоструко анонимно рецензирање што значи да је идентитет рецензента сакривен од аутора, и обрнуто. Сваки приспели рукопис прегледају два рецензента, која током целог процеса остају непозната један другом. О избору рецензента одлучује Уредништво, али идентитет аутора познат је само Уредништву до окончања рецензентског

поступка. Рецензенти морају бити упознати са предметом рукописа, а потом Уредник шаље приспеле радове двојици стручњака у овој области. Уз рукопис се шаље и рецензентски образац који служи рецензентима као помоћно средство у циљу што свеобухватнијег приступа рукопису. У последњем делу обрасца за оцењивање рецензенти морају укључити запажања и сугестије чији је циљ побољшање послатог рукописа; они се шаљу ауторима, без имена рецензента. Ако се мишљења о рукопису два рецензента значајно разликују или су супротстављена, односно када постоји сумња у погледу објективности рецензија или квалитета рецензије, Уредник може да ангажује трећег рецензента или да самостално донесе одлуку о наведеном рукопису.

Током процеса рецензије, Уредник може захтевати од аутора да достави додатне информације, ако сматра да су неопходне за оцену научне вредности рукописа. Ови материјали чувају се у тајности и не смеју се користити за личну корист.

Процедуре за поступање у случају неетичког понашања

Свако ко има неко сазнање о неетичком понашању у вези са *Зборником Матице српске за ликовне уметности* може да обавести Уредништво о томе. Потребно је да пружи основну информацију о недоличном понашању или да изнесе оправдану сумњу, а затим ће Уредник у сарадњи са осталим члановима Уредништва истражити случај и предузети одговарајуће кораке. Током истраге, цео случај биће вођен у највећој дискрецији, а добијени подаци третирано као строго поверљиви. До окончања истраге увид у процес и прикупљене информације имаће само они који су непосредно укључени у процес. Особа оптужена за прекршај увек ће имати прилику да одговори на све изнесене оптужбе. На крају истраге Уредништво може да закључи да неетичког поступања јесте или није било. Ако се утврди да је прекршаја било, он ће бити процењен као мали или велики.

Разрешавање спорних ситуација

У случају малог прекршаја, случај ће се решавати у директној комуникацији са прекршиоцем, без укључивања треће стране. То подразумева писмо упозорења аутору или рецензенту, и одговарајућу комуникацију која би требало да спречи понављање таквог прекршаја.

У случају великог прекршаја, Уредник, у консултацији са Уређивачким одбором, треба да донесе одлуку у вези са начином решавања проблема. Могући су следећи исходи (они се могу користити засебно или заједно): објављивање званичног саопштења или уводника који описује прекршаје; обавештавање аутора (или рецензента), шефа одељења или послодавца о било каквом прекршају путем службеног писма; званично повлачење публикација из часописа у складу са *Политиком повлачења* (вид. доле); забрана прекршиоцу да објављује у *Зборнику* на одређени период; или, у најтежим случајевима, упућивање случаја професионалној организацији или законском органу ради даље истраге и поступања.

Приликом разрешавања спорних ситуација Редакција часописа се руководи смерницама и препорукама Одбора за етику у издаваштву (Committee on Publication Ethics – COPE): <http://publicationethics.org/resources/>.

Политика повлачења

Обавеза Уредништва је да повуче чланак из процеса објављивања у случају да утврди било какву повреду права издавача, аутора или носиоца ауторских права. Такође, у случају кршења професионалних етичких кодекса у вези са ауторством, плагијатом, или било којим

другим великим прекршајем, Уредништво ће повући рукопис из процедуре објављивања. Ако се ради о већ објављеном чланку, Уредништво ће у дигиталној верзији чланка (у ПДФ-у), на свакој страници ставити водени жиг – „ПОВУЧЕН“ („RETRACTED“).

У случају мањег прекршаја, Уредништво може привремено повући чланак из процедуре објављивања, док аутор не исправи грешке које су до тога довеле. Намера Уредништва ни у једном случају није да кажњава аутора, већ да одржи квалитет часописа и очува интегритет науке.

Политика отвореног приступа

Зборник Матице српске за ликовне уметности је часопис отвореног приступа (Open Access Journal). Сви чланци се могу бесплатно преузети и користити у складу са лиценцом Creative Commons – CC BY-NC-ND 4.0 (Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.en>).

Часопис не наплаћује никакве накнаде у фазама подношења рукописа, рецензирања и објављивања.

Политика самоархивирања

Зборник Матице српске за ликовне уметности је јавно доступан на званичном сајту Матице српске (<https://www.maticasrpska.org.rs>). Политика часописа такође омогућава ауторима да депонују електронску верзију свог чланка у ПДФ-у, како у институционалне јавно доступне базе података, тако и у некомерцијалне репозиторијуме или на личној интернет страници (укључујући друштвене мреже, као што су ResearchGate или Academia.edu). У том сличају је обавезно навести потпуне библиографске податке: име аутора, наслов чланка, наслов часописа, број, пагинација, и ДОИ чланка.

Ауторска права

Аутори задржавају ауторска права на објављени чланак и имају право да га користе на начине дозвољене трећим лицима према Creative Commons – Attribution 4.0 International license (CC BY).

На издавача се преносе следећа права на рукопис, укључујући и додатне материјале, и све делове, изводе или елементе рукописа:

- 1) право да репродукује и дистрибуира рукопис у штампаном облику, укључујући и штампање на захтев;
- 2) право на штампање пробних примерака, репринт и специјалних издања рукописа;
- 3) право да рукопис репродукује користећи фото-механичка или слична средства, укључујући, али не ограничавајући се на фотокопирање, и право да дистрибуира ове копије;
- 4) право да рукопис репродукује и дистрибуира електронски или оптички користећи све носиоце података или медија за похрањивање, а нарочито у машински читљивој / дигитализованој форми на носачима података, и право да репродукује и дистрибуира рукопис с тих преносника података;
- 5) право да сачува рукопис у базама података, укључујући и онлајн базе података и дигиталне репозиторијуме, као и право преноса рукописа у свим техничким системима и режимима;
- б) право да рукопис учини доступним јавности или затвореним групама корисника на основу појединачних захтева за употребу на монитору или другим читачима (укључујући и читаче електронских књига), и у штампаној форми за кориснике, било путем интернета, онлајн сервиса, или путем интерних или екстерних мрежа.

Одрицање одговорности

Ставови изнети у објављеним радовима не изражавају ставове Уредника и Редакције. Аутори имају пуну правну и моралну одговорност за идеје изнете у чланцима. Издавач не сноси никакву одговорност у случају подношења било каквих одштетних захтева. Издавач неће бити правно одговоран у случају било каквих захтева за компензацију.